

„Kje pa mislite ženitno pismo delati?“ ga pobara župan.

„Jaz sem namenil v sodbini pisarnici, pa pravijo, da tam se nočejo pečati z napravo pisem; sedaj ne vém, kam bi se obrnil, da bi bilo prav, in da kadaj kaka zmešnjava iz tega ne pride.“

„Ako hočete mene ubogati, pravi župan, dajte ga izdelati pri notarju.“

„Ravno prav, da me spomnite na notarje“, mu odgovori ženin sosed; „že večkrat sem slišal od notarjev, da pisma od njih narejene povsod postavno veljavo imajo; župan, kaj vi mislite od njih?“

Župan: „visoko ministerstvo spoznavši po dosedanjih zvedbah, da sila veliko zmešnjav in celò pravd, ktere so naj škodljivša kuga med ljudmi, izvira iz napčnih, nedostojno osnovanih pisem, je ustanovilo po različnih krajih *) notarje, kterih skerb in dolžnost ima biti pisma po volji pogodnikov in po postavah izdelovati, se dvomnost in zvijač ogibati, in kolikor moč, pogodnike prav varovati. Za tega voljo je cesarsko povelje, da vsakteri ki želi notarsko službo doseči, mora biti izučen pravoznanec in poterjen za to službo. Notarjeve pisma imajo popolno véro in dokazno moč, ktera velja, ako bi bile tudi vse priče pomerle. Kdor je kako pogodbino pismo pri notarju napravil, nima dostó škode, ako bi se tudi primerilo, da bi v roke dobljeni spisek zgubil, ker vsakteri pismeni izdelk notarja ostane v pervopisu pri njem shranjen, od kterega zamore deležnik po volji dobiti prepisek enake veljavnosti zgubljenemu. Notarjem je tudi na tanko predpisano, koliko da smejo tirjati za svoje izdelke. Kteri se pregersijo zoper to postavo, zapadejo v kazin, in morajo čez postavni zaslužek vzeto plačilo poškodovanemu poverniti. Če vse te dobre lastnosti notarskih izdelkov premislimo, ni dvomiti, da vsak pameten človek bo naj raji pri notarju dajal izdelovati mnogotere pisma.“

„Vse to bi bilo prav, meni sosed, in jez bi zaupljivo šel pismo izdelovat k notarju, samo slišim, da so jim priče malo kdaj všeč, in da vselej pogodnike sprasujejo ravno kot na spovedi, preden da začnejo pismo izdelovati. To je zamudno in sila nadležno; drugod so vsaka priča dobra, in z malo besedami je pismo skončano. Če tudi pismo več velja, pa je hitro izdelano.“

„Jez mislim, zaverne župan, da je boljši se pri osnovi pisma nekoliko pomuditi in si dobro stanovitno pismo oskerbeti, kot s slabo narejenim si skerb na glavo nakopavati, da bi znala iz njega kadaj kaka pravda je scimiti, ktera človeku dostó potov prizadeva in mu premoženje in clo zdravje spodkopava. Pogodnike vsih teh nevarnost ovarovati, mora za pismeno izdelovanje naproseni notar pogodnike in pripeljane priče osebno poznati, ali saj pričam morajo pogodniki biti znani, da kaka prememba v osebi ne podleže. Notarjeva dolžnost je na tanko zvediti, kaj da želijo pogodniki v pismeni spomin spraviti, in če imajo postavne osebne lastnosti v razodete zaveze stopiti, da bi zavoljo takih pomanjkljivosti neveljavnega pisma ne delal, sebi kazni in pogodbikom velike zabave in škode ne naklonil. Zatorej mora taka natančnost notarja vsakemu, kdor ga potrebuje, všeč, ne pa nadležna biti.“

„Po tem takem, oče!“ pravi sosed, „je res nar pametnejši vse pisma pri notarju narejati. Moje ženitno pismo bode tedaj že on delal. Nikdar več me ne bo kak pokotni pisac v svoje pesti dobil. Z Bogom, oče župan; za dobri poduk pa hvala lepa! Ljudoljub.“

*) Ponudi se nam tû ravno primerna prilika povedati, da edini notar v Ljubljani, našim bravcem dobro znani gosp. dr. Orel, bo nastopil te dni to opravilstvo. Vred.

Ozir po svetu.

Turki,

njih šege in navade, njih vera in deželna osnova s popisom njih prve domovine.

(Dalje.)

Véra Turkov.

Turki ali Osmani spoznajo Mohamedansko véro. Mohamed, začetnik te vére, je bil rojen v Meki leta 569, ali, kakor drugi pravijo, leta 571 po Kristusovem rojstvu. Ker mu je oče kmalo umerl, ga je ded njegov in po tega smerti njegov naj stareji stric za trgovca (kupca) izredil in sabo v Sirio na smenj jemal. Pri ti priloznosti je prišel enkrat v nestorjansk samostan, kjer se je seznanil z nekim minihom, ki se mu je močno prikupil in v njem prvo iskro premišljevanja edinega Boga zbudil. Pozneje je Mohamed prišel za opravilnika (faktorja) k bogati udovi Khadijah v štacuno, s ktero se je oženil, in čeravno je bila 15 let starejši, je vendar v srečnem zakonu z njo živel. Od mladih nog pa je bil zmiraj bolj v-se zamišljen, je rad sam v samotne kraje zahajal in premišljeval verske reči, ktere je zvedil od nestorjanskih minihov. Kdaj se je misel nove vére v glavi njegovi scimila, — od kod je v sredi malikovavskega ljudstva prepričanje od edinega Boga zadobil, in koliko deležtva pri oznanilu nove vére je imela lakomnost po časti in da bi za preroka veljal, — tega zgodovina ne vé natanko povedati. Ob kratkem naj bo tû le to rečeno, da v 40. letu svoje starosti je stopil za preroka pred svoje rojake in osnoval novo véro, zavolj ktere je bil veliko preganjan, ki pa je vendar obveljala.

S pobegom Mohameda v letu 622 po Krist. se začne prav za prav zgodovina Islama. Mohamed pa ni hotel le začetnik nove vére, temuč tudi začetnik nove deržave biti, zatorej je oklical svojo novo vero kakor tudi svoje deželske postave za zapovedi, ki mu jih je Bog sam razodel. In tako je prišlo, da je koran pri Turkih ne le verski temuč tudi deželski zakonik. Dva nauka Mohameda sta posebno pripomogla, da je turška armada tako strašna postala: namreč vera na osodo, kteri noben človek uiti ne more, to je, kar je človeku namenjeno, se mu bo zgodilo, naj dela kar koli hoče. S to vero navdan gré še dan današnji vsak Turk na vojsko in se ne boji nič, ker misli, da se mu ne bo nič žalega naključilo, ako mu ni namenjeno; če pa mu je namenjeno umreti, bo umerl tudi na počivalu. — Druga véra, ki Turka s pogumom navdaja, je: da vsakemu, kdor v boju zoper nevernike pade (nevernik je Turkom vsak, ki ni njih vére), so vsi grehi odpuščeni in on gré naravnost v raj nebeški. Raj nebeški pa je Mohamed Turkom popisal tako živo in tako mikavno, kakor so navadno vsi popisi pisateljev orientalskih.

(Dalje sledi).

Novičar iz slavenskih krajev.

Iz Železnikov 6. grudna. Kakor je lansko leto prenašal ne daleč od tod nek gostač okol 600 gold. srebernine, kakor mačka mlade, od enega kota v družega, dokler jih ni nekdo zasledil, ki mu jih je vzmäl in bolje hraniti znal, kakor gospodar sam, tako je nedavno bilo zopet nekemu družemu kmetu blizo nas okoli 20 funtov dvajsetic in tolarjev vkrađenih. Zasačili so scer kmalo nekega hlapčona, kterega so tatú sumili, in najdlji so tudi pri njem nekoliko enacih dnarjev, al večji znesik je bil že v kraj spravljen in bo morebiti tudi spravljen ostal, ker v zaporu nek od tega nič vediti noče. Tako pridejo ljudje velikokrat v enem hipu ob prihranjene de-

narce, ktere so leta in leta spravljali in stiskali, in če je večji sebigrabič, rajši se mu kaj tacega pripeti. Ako bi se nekteremu človeku še tako svetovalo, naj bi svoje denarje na kako zemljišče ali v hranilnico na obresti naložil, stavim, da bi pred s pestjo zid prebil, kakor ga v to napravil; praskajo se potem velikokrat za ušesom, ko jim mošnjica zgine, pa večidel je že prepozno!

Naj opomnim pri ti priliki še neke druge dogodbe, ktera nam vnovič spričuje, kako malo so nekteri ljudje po kmetih za svoje zdravje skerbni. Ne davnej privleče nek rudokop, čeversti korenjak, okol 6 centov rude samotež z visocega hriba. Vès vroč in spehan se hipoma napije merzle vode. Kmalò se mu začnè tamniti pred očmi; komaj domú prileze in danes je že merlič. Kaj tacega sicer po kmetih ni nobena novica, vender zapišem to vsim tistim v nauk, ki velikokrat grozno nečimerno pravijo: „E kaj, mi nismo mehki kot gospôda, nam nobena reč nič ne škodje“, in vender jih morebiti polovica gré iz same take nemarnosti pred časom pod zemljo.

J. Levičnik.

Iz Ljubljane. Teržaški časnik naznanja po pismu iz Kartuma sledeče žalostne novice od naših misionarjev v Afriki: „8. oktobra je po 15 mescov dolgi bolehnosti v Berber-u umerl gosp. Matevž Milharčič, ki se je slavno v misioniski šoli trudil. Za Europejce v Sudanu je bilo to leto sploh nesrečno; merzlice in driske so jih veliko pobrale. Nadjati se je vendar, da ta nezgoda ne bo prestrašila mož, ki so se udali važnemu poklicu, in da tudi nad gomilami svojih tovaršev bojo neprestrašeni delali v nogradu Gospodovem. Gospod provikar dr. Knobleher je z vsimi novimi misionarji, ki so to jesen se v Suhro podali, do Šellal-a pri Asuan-u srečno prišel, le en duhoven (sliši se, da gosp. Jeran) je zbolel in se iz Asuan-a nazaj v Europo vernul, okrepcat domú svoje slabo zdravje.“

Iz Ljubljane. Visoko c. k. ministerstvo nauka je po razpisu od 17. novembra od vrednika „Novic“ izdelano in v rokopisu za 2 knjigi predloženo slovensko berilo za 3. in 4. gimnazialni razred po, terditi blagovolilo in mu priporočilo: naj se, kar slovnične oblike vtiče, zedini z berilom za 5. razred, izdelanim po dr. Miklosiču. Knjigi se bote začele v Blaznikovih tiskarnici berž natiskovati.

Iz Ljubljane. C. k. ministerstvo kupčijstva in obertnijstva je popis obertnijstva, kupčijstva in kmetijstva v letu 1852 na Krajskem, ki mu ga je krajska obertnjska in kupčijska zbornica predložila (in ki je tudi v slovenski jezik prestavljen in po želji razposlan bil), s pohvalo sprejelo, in na želje, ki jih je zbornica sl. ministerstvu razodela, blagovoljno odgovorilo, kakor se bere v „oglasniku“ današnjem. — V petek je prišel imeniten arabsk žebec, kteri namenjen turškemu poročniku na Dunaj, je medpotoma iz Carigrada hudo zbolel, v živinozdravnišnico ljubljansko. Pervi dragoman je spremljal par, kterih eden velja 1000, drugi pa 600 cekinov; unega zdravega je peljal koj na Dunaj naprej, bolnega pa je pustil v živinozdravnišnici, kjer so ga zlo hudi nevarnosti oteli, tako da je upati da bo mogel pred božičem za unem na Dunaj iti. Važno je viditi turško podkovstvo, ki zavolj velike stiske, ktero mora strela preterpeti, ni ravno hvale vredno; sedaj bo prekovan. Konj ni več mlad in kakor večidel arabski konji srednje postave, scer pa je kaj žlahnega jedra, dlaka je kakor žamet in se sveti kakor zlato.

Novičar iz mnogih krajev.

Nova politično-sodnijska osnova Primorja je delana in se bo kmalo razglasila; Primorje obsega Gorisko, Gradisko, Istrijo in Terst z okoliščem njegovim in je razdeljeno v 2 kresli s sedežem kresijske oblastnije v Gorici in Paznu, in v Teržaško mesto z okoliščem njegovim, ki je neposredno podložno primorskemu deželnemu poglavarstvu in Terstu. — Mesca oktobra se je po vsih ces. železnica peljalo 304.143 ljudi in 2 mil. 528.709 centov blaga; za vožnino se je skupilo 1 mil. 252.802 fl. — Ne manj kot 50 nemških koledarjev za leto 1854 je prišlo na Dunaji na svetlo. — Da pozimi skoz špranje okinj in duri ne more pihati sapa, je fabrikant Janez Haas na Dunaji (Schulerstrasse) znajdel neko napravo, ki jo ondašnji časniki sila hvalijo. Ker imamo ravno zimo v mislih, moramo radovednim bravcem povedati: kaj vremenski prerok iz Jolsve, ki jo je dosihmal dobro uganil, na dalje prerokuje; takole govori: čeravno resje zlo cvetè in se je skriček (Hamster) globoko pod zemljo zakopal, vender ne bo zima ojstra; jasni dnevi, merzle noči in velika suša bojo poglavne lastnosti te zime; potov ne bo sneg zamedel ne dež zamočil; na sninc ni misliti; suša bo taka, da ne le potoki temuč tudi nektre štirne se bojo posušile — pravi omenjeni prerok. — Hud mráz je na spodnji Donavi ustavil turško-rusovsko vojsko. Vendar marširajo Rusi neprenehoma proti jugu tako, da v kratkem bo levi breg Donave vès močno obseden. 30. dan p. m. je bila na azijski strani črnega morja blizo mesta Sanab-a (Sinope) velika vojska, v kateri so Rusi Turkom 7 fregat, 2 korveti, 1 parobrod in 3 prevozne ladije popolnoma pokončali; med rusovskimi barkami je le ena zlo poškodovana. Na suhem v Azii so pa Turki poslednji čas Ruse spet na več krajih premagali; posebno hud in za Turke srečen boj je bil pri Kutaiski. Nek zdravnik pri turški armadi, ki dopisuje Dunajskemu zdraviteljskemu časniku, pravi, da turška armada poleg Balkana znese 205.000 vojakov, kar pa ni kaj verjetno, — dalje pravi, da med dnarjem, s kterim se turška armada plačuje, je veliko austrijskih dvajsetic, desetic in tudi šestic. — Iz Kotora se „Terž. časniku“ 5. dan t. m. piše, da je Peter Petrovič, stric kneza Černogorskega, z mnogimi imenitnimi Černogorci v Kotor pribežal, ker ga je hotel knez ob glavo djati zato, ker mu po povedbi nekega knezovega služabnika po življenju streže. Peter Petrovič je bil po volji rajnega vladika za naslednika vladikovega določen; ker pa so Černogorci pozneji želeli duhovno oblast ločiti od deželske, je bil tudi stric Peter z volitvijo Danila zadovolin. Kaj ga je zdaj zoper vladajočega kneza tako razdražilo, bo še le preiskava razodela, ako se poterdi ta novica. — Čudno se nekterim zdí, da je knez Serbski se iz Beograda sedaj preselil v Topolo in Kragujevac.

Pogovori vredništva.

Gosp. B. v Sk. na Krasu: 2 fl. 40 kr. za deržavlanski zakonik in slovenskem jeziku smo prejeli; al knjigar, ki ima že več iztisov naročenih, nam je rekel, da prvi natis derž. zakonika je še poprodan in da je tedaj treba poterpeti, dokler ne pride drugi natis na dan. Naznanite nam, kaj imamo s poslanim dnarjem storiti. Kaj vesela nam je novica, da so tako hitro pokupljene te neprecenljive bukve, vender bi radi iz Dunaja zvedili poterjeno to novico. — Gosp. T. M. na D.: Memo družih lepih pesem enacega obsega je poslana „božična“ za natis v „Novicah“ celó preprosta. — Gosp. L. v Z.: Da nam še enkrat zaželeni časopis naznaniti blagovolite, prosimo; zgubili smo pismo Vaše. — Gosp. V. Za: Prosimo, ako zapuščino verlega S. imate, ktero bolj doveršeno od poslane. Pesmi so nam za „Novice“ prav ljube, toda morajo ali po zapopadku mične ali scer pesniške vrednosti biti.